

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet 1.1.2020 alkaen

Arjen tukipalvelut
Omaishoidon tuki

1 OMAISHOITO JA OMAISHOIDON TUKI	3
2 OMAISHOITAJUUS JA OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET	3
3 OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO	4
4 OMAISHOITOSOPIMUS	5
5 HOITOPALKKIO	6
5.1 ALLE 18-VUOTIAAT OMAISHOIDETTAVAT SEKÄ KEHITYSVAMMAISET	6
5.1.1 1. HOITOPALKKIOLUOKKA (408,09 € /kk, lakisääteinen vähimmäismäärä)	7
5.1.2 2. HOITOPALKKIOLUOKKA (600,66 € /kk)	7
5.1.3 3. HOITOPALKKIOLUOKKA (816,21 € /kk, hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava hoitopalkkio)	8
5.1.4 4. HOITOPALKKIOLUOKKA (1529,23 € /kk)	8
5.2 YLI 18-VUOTIAAT OMAISHOIDETTAVAT	8
5.2.1 1. HOITOPALKKIOLUOKKA (408,09 € /kk lakisääteinen vähimmäismäärä)	8
5.2.2 2. HOITOPALKKIOLUOKKA (600,09 € /kk)	9
5.2.3 5.2.3 3. HOITOPALKKIOLUOKKA (816,21 € /kk, hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava hoitopalkkio)	11
5.2.4 4. HOITOPALKKIOLUOKKA (1529,23 € /kk)	12
6 ENNALTAEHKÄISEVÄ TUKILUOKKA (Siun soten oma tukiluokka, ei oikeutta lakisääteiseen vapaaseen (204,03 € /kk)	12
7 HOITOPALKKION MAKSAMINEN	13
8 ASIAKKAALLE LAADITTAVA SUUNNITELMA	14
9 OMAISHOITAJAN LAKISÄÄTEISEN VAPAAN JÄRJESTÄMINEN	15
9.1 LYHYTAIKAINEN VUOROHITO	16
9.2 PALVELUSETELI	16
9.3 SIJAISHOITO	17
10 LAKISÄÄTEISEN VAPAAN AJALTA PERITTÄVÄT MAKSUT	17
11 HOITAJAN TERVEYDENHOITON LIITTYVIEN KÄYNTIEN JA MUUN POISSAOLON AIKAINEN HOITO	19
12 OMAISHOITOA TUKEVAT PALVELUT	19
13 OMAISHOITOSOPIMUKSEN PÄÄTTYMINEN	20
14 OMAISHOIDON KESKEISET KÄSITTEET	20

1 OMAISHOITO JA OMAISHOIDON TUKI

Omaishoidon tuki perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005) ja siihen tehtyihin muutoksiin (950/2006, 318/2011, hallituksen esitys 30.3.2016) sekä Siun sotien kuntayhtymän yhtymähallituksen hyväksymiin myöntämisperusteisiin ja palkkioluokkiin. Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämis- ja valvontavastuu on kunnilla. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen palvelu, eikä siihen ole subjektiivista oikeutta.

Omaishoidontuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, tuesta ja lakisääteisestä vapaasta sekä omaishoitoa tukevista palveluista.

2 OMAISHOITAJUUS JA OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET

Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö tarvitsee alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi kotiloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa. Hoidettavan tosiasiallisen asuinkunnan on oltava Siun sotien alueella, jotta tukea voidaan myöntää.

Omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen kunnan tai kuntayhtymän kanssa (Laki omaishoidon tuesta 2005/937). Omaishoitajana voi toimia täysi-ikäinen henkilö, jonka terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Omaishoitajan on kyettävä kantamaan kokonaisvastuu hoidettavasta sekä takaamaan hänelle turvallinen ja asianmukainen hoito. Omaishoidon tuen myöntämisen lähtökohtana on, että hoidettavan omainen tai läheinen haluaa ryhtyä omaishoitajaksi ja että hoidettava hyväksyy hänet hoitajakseen.

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteena on hoidon sitovuus ja vaativuus. Omaishoidon tukea myönnetään pääsääntöisesti tilanteissa, kun tuen tarpeen arvioidaan olevan pysyvä tai pitkäaikainen. Tuki kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville. Omaishoidon tuesta päätettäessä selvitetään, täyttyykö omaishoidon tuelle laissa säädetty edellytykset sekä Siun sotien alueen myöntämisperusteet tuen saamiselle. Lisäksi arvioidaan, onko hoidettavan hoidon ja hoivan tarve muihin hakijoihin verrattuna sellainen, että hänelle voidaan talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa omaishoidon tukea myöntää.

Omaishoidon tuen hoitopalkkio ei ole tarkoitettu korvaamaan vammasta tai sairaudesta aiheutuvia kustannuksia, kuten Kansaneläkelaitoksen maksamat hoitotuki tai vammaistuki. Omaishoidon tuen hoitopalkkio on hoitajalle maksettava palkkio hänen hoidettavalle tekemästään hoidosta ja hoivasta. Omaishoidon tukeen ei ole oikeutta, jos hoidettava asuu laitoksessa, tehostetussa palveluasumisessa tai joka pääsääntöisesti opiskelee muulla paikkakunnalla ja asuu viikot pois kotoa tai on kokeilulomalla kotona. Tukeen ei ole myöskään oikeutta, jos hoidettavan avun tarve pääosin kohdistuu asiointi- ja kodinhoitotehtäviin.

Omaishoidon tuen päätöstä tehtäessä arvioidaan kokonaisvaltaisesti, selviytyykö hoitaja omaishoitoon liittyvistä tehtävistä ja hoitovastuusta. Arvioitaessa hoitajan soveltuvuutta hoitotehtävään, voi soveltuvuuteen vaikuttaa hoitajan fyysinen ja psyykkinen terveydentila, mahdolliset sairaudet ja niiden vaatima hoito. Lisäksi arvioidaan hoitajan toimintakyky ja voimavarat, kuten kyky selviytyä päivittäisistä toiminnoista. Hoitajan mahdollinen liiallinen päihteiden käyttö voi olla esteenä omaishoidon tuen myöntämiselle. Tarvittaessa hoitajan on esitettävä lääkärinlausunto terveydentilastaan. Omaishoidettavan kodin on oltava terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Omaishoidon tuen myöntämisen tulee olla aina hoidettavan edun mukaista.

Palvelutarpeen arviointia tehtäessä pyritään huomioimaan kokonaistilanne omaishoidettavan ja omaishoitajan kannalta. Aikuisen hoidettavan toimintakyvyn ja avuntarpeen arvioinnissa voidaan käyttää suuntaa antavina mittareina yli 65- vuotiaille tarkoitettua RAVA – toimintakykymittaria, muistin ja tiedonkäsittelyn arviointiin tarkoitettua MMSE – mittaria, sekä tarpeen mukaan muita toimintakykyä arvioivia mittareita. Päätöksenteon tukena käytetään tarvittaessa lääkärinlausuntoja tai muita hoitoisuuteen liittyviä lausuntoja.

3 OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO

Omaishoidon tukea haetaan Siun soten erillisellä hakemuslomakkeella, hakemuksen voi tehdä myös sähköisesti www.miunpalvelut.fi/siunsote/ hakemus omaishoidon tuesta. Palveluun kirjautuminen edellyttää verkkopankkitunnuksia. Tukea voi hakea ympäri vuoden. Hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä. Omaishoidon tuki myönnetään varattujen määrärahojen puitteissa hakemuksen saapumista seuraavan kuukauden alusta alkaen. Omaishoidon tukeen ei ole subjektiivista oikeutta. Tukea ei myönnetä takautuvasti. Omaolo.fi sivustolla voi tehdä alustavan arvion mahdollisuudesta omaishoidontukeen.

Toimintakykyä mittaava RAVA -, muistia mittaava MMSE- ja muista käytetyistä mittareista saadut arvot ovat suuntaa antavia, päätös tehdään aina asiakkaan kokonaistilanne huomioiden. Ennen päätöksentekoa tehdään asiakkaan luo kotikäynti, pääsääntöisesti kuukauden sisällä hakemuksen saapumisesta. Kotikäynnin aikana selvitetään kokonaisvaltaisesti muun muassa hoidettavan hoidon ja huolenpidon tarvetta, omaishoitoperheen tilannetta sekä omaishoitajan tuen tarvetta. Lisäksi käydään läpi omaishoidon tuen myöntämisen edellytykset.

Hakemukset, jotka vaativat moniammatillisen tiimin arviointia ja harkintaa, käsitellään omaishoidon moniammatillisessa työryhmässä kerran kuukaudessa, muuten päätöksen teosta vastaavat alueiden palveluohjaajat. Omaishoidontuki ei ole kiireellinen sosiaalipalvelu. Hakemus pyritään käsittelemään ilman aiheetonta viivytystä, viimeistään kolmen kuukauden aikana hakemuksen saapumisesta. Hakija saa omaishoidontuen myöntämisestä joko myönteisen tai kielteisen kirjallisen päätöksen. Omaishoidontuenpäättöstä ei anneta puhelimitse. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus esittää oikaisuvaatimus kirjallisena Siun soten yksilöasioiden jaostolle kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos omaishoidon tuesta tehtävä päätös on kielteinen, omaishoidon palveluohjaaja huolehtii hakijan riittävästä ohjauksesta ja neuvonnasta muiden julkisten tai yksityisten sosiaali- ja terveystalvelujen piiriin. Tarvittaessa asiakkaalle laaditaan suunnitelma, joka voidaan jättää tekemättä vain, jos kyseessä on tilapäinen neuvonta tai ohjaus tai jos suunnitelman laatiminen muutoin olisi ilmeisen tarpeeton. Suunnitelmaa ei tarvitse laatia, jos hakijalla ei ole omaishoidon tue tai muiden palveluiden tarvetta.

4 OMAISHOITOSOPIMUS

Kun päätös omaishoidon tuesta on myönteinen, tehdään omaishoitajan ja Siun soten välillä kirjallinen omaishoitotosopimus. Omaishoitotosopimus on hoitajan ja Siun soten välinen toimeksiantotosopimus omaishoidon järjestämisestä, omaishoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ei palkkaa. Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhhteessa Siun soteen, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Näin ollen omaishoitajalla ei ole työaikaä, päivärahaoikeutta eikä muita vastaavia etuuksia.

Sopimus tehdään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevaksi. Sopimusta tarkastetaan kulloinkin voimassa olevia omaishoidon tuen myöntämisperusteita noudattaen. Määräajaksi tehty sopimus lakkaa ilman irtisanomista määräajan päätyttyä. Mikäli omaishoidon tuen tarve jatkuu määräajan jälkeen, voi omaishoidontukea hakea uudelleen.

Solmiessaan omaishoitosopimuksen omaishoitaja sitoutuu ilmoittamaan poissaoloistaan sekä olosuhteiden tai omaishoitajan terveydentilassa tapahtuvista muutoksista. Sopimuksen jatkumisen

edellytykset arvioidaan uudelleen, mikäli hoidettava on sairaala-, laitos- tai muussa hoidossa yhtäjaksoisesti kolme kuukautta.

5 HOITOPALKKIO

Omaishoidon tuki myönnetään hoitopalkkiona ja omaishoitoa tukevana palveluina, jotka määritellään hoidettavalle laaditussa suunnitelmassa. Hoitopalkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Omaishoidon tuen palkkio maksetaan omaishoitajalle korvauksena tehdystä hoitotyöstä. Hoitopalkkiota tarkastetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Hoidon sitovuudesta ja vaativuudesta riippumatta hoitopalkkio voidaan omaishoitajan esittämän erityisen syyn perusteella sopia säädettyjä vähimmäismääriä pienemmäksi. Tällainen erityinen syy voi olla esimerkiksi hoitopalkkion vaikutus johonkin sosiaalietuuteen.

Suunnitelman mukainen säännöllinen lyhytaikainen vuorohoito (ei lakisääteisen vapaan aikainen hoito) ja/tai runsaat kotihoidon tai muut vastaavat palvelut vähentävät hoidon sitovuutta ja vaativuutta. Tällöin palkkiota voidaan alentaa pudottamalla palkkio seuraavaan alempaan hoitopalkkio-luokkaan tai varsinainen palkkio voidaan jättää myöntämättä.

5.1 ALLE 18-VUOTIAAT OMAISHOIDETTAVAT SEKÄ KEHITYSVAMMAISET

Alle 18 – vuotiaiden hoidettavien kohdalla arvioinnissa kiinnitetään huomiota päivittäisten toimintojen lisäksi liikuntakykyyn, kommunikaatioon sekä valvonnan ja erityisen vaativien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen. Tuki kohdennetaan vaikeasti vammaisen ja/tai vaikeasti pitkäaikaissairaalan lapsen hoitoon. Omaishoidon tukeen asetetut myöntämisen perusteet edellyttävät, että hoidettavan tulee olla lähes kaikissa henkilökohtaiseen hoitoon liittyvissä toimenpiteissä toisen henkilön avun varassa. Ympäri vuorokautisen hoidon, huolenpidon tai valvonnan tarve tulee olla runsasta henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, kuten esimerkiksi wc-käynneissä, pukeutumisessa tai ruokailussa. Lapsella tulee olla vaikea liikuntakyvyn ongelma, vaikea kommunikaatio-ongelma tai hän tarvitsee erityisen vaativia hoitotoimenpiteitä.

Oikeutta omaishoidon tukeen ei ole, jos hoidettavan avuntarve on pääasiassa sanallista ohjausta ja muistuttelua, hoidettavalla ei ole pulmia liikkumisessa tai kommunikaatioissa, eikä hoidettava tarvitse erityisiä vaativia hoitotoimenpiteitä, eikä avuntarve ole ympärivuorokautista.

Päätöksen teon tukena käytetään tarvittaessa lääkärinlausuntoja, muita hoitoisuuteen liittyviä lausuntoja sekä viitteellisenä mittarina alle 18 -vuotiaiden hoitoarviointilomaketta.

Päätökset tehdään useimmiten 16 ikävuoteen saakka mahdollisen hoidon sitovuuden muuttumisen vuoksi, jolloin tilanne arvioidaan uudelleen ja tarvittaessa tehdään uusi päätös. Pienten lasten kohdalla omaishoidon myöntämisperusteet arvioidaan yksilökohtaisesti, koska pieni lapsi tarvitsee muutenkin ympärivuorokautisesti vanhempinsa hoitoa ja hoivaa.

Kehitysvammaisten kohdalla sovelletaan kokonaisarviota heidän päivittäisen hoivan ja huolenpidon, sekä ohjauksen ja valvonnan tarpeesta ja sitovuudesta. Kehitysvammaisten kohdalla apuna käytetään tarvittaessa kehitysvammaisille laadittua toimintakykymittaria sekä erityishuollon palvelusuunnitelmaa.

Omaishoidon tuki myönnetään lasten kohdalla pääsääntöisesti alimman maksuluokan mukaan, koska lapsi on yleensä suurimman osan vuodesta kodin ulkopuolisten palveluiden piirissä (esimerkiksi päiväkodissa tai koulussa). Myös ylemmän tason tuki voidaan myöntää, mikäli katsotaan, että lapsi vaatii erittäin paljon hoitoa, tai omaishoito korvaa sairaala- tai laitoshoidon.

Mikäli lapsi viettää osan kuukaudesta toisen, muualla asuvan vanhempansa luona, omaishoidon tuen vapaiden katsotaan tällöin toteutuvan.

5.1.1 1. HOITOPALKKIOLUOKKA (408,09 € /kk, LAKISÄÄTEINEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ)

Hoidettava tarvitsee apua päivittäisissä toiminnoissa, häntä on autettava konkreettisesti pukeutumisessa ja pesuissa, tai oltava välittömässä läheisyydessä ohjaamassa hänen sanallisesti hoidettavan toimintaa. Ruokailussa hoidettavaa on syötettävä tai ruokailua on valvottava olemalla hänen vieresssä tai välittömässä läheisyydessä. Edellä mainittujen lisäksi hoidettavalla tulee olla suuria vaikeuksia kommunikoinnissa tai liikkumisessa, tai hoidettava tarvitsee vaativa hoitotoimenpide tai hänellä on erityisen suuri valvonnan tarve. Valvonnan tarve voi johtua esimerkiksi epilepsiasta, vaarantajun puutteesta tai psyykkisistä syistä. Tai hoidettavalla on vaikea psyykinen sairaus/oire, joka vaikeuttaa kodin ulkopuolella liikkumista ja sosiaalisia suhteita.

5.1.2 2. HOITOPALKKIOLUOKKA (600,66 € /kk)

Hoidettavan tarvitsema hoiva ja huolenpito on runsasta, eikä vastaa ikätasoon normaalisti kuuluvaa avun ja huolenpidon tarvetta, koska hoidettava ei kykene toimimaan itsenäisesti vaan on lähes täysin toisen henkilön hoivan ja huolenpidon varassa. Lisäksi hoidettava voi olla vaaraksi itselleen

tai muille. Hoito on täysin ympärivuorokautista. Hoidettava ei pysty olemaan yksin kuin pienen hetken.

5.1.3 3. HOITOPALKKIOLUOKKA (816,21 € /kk, HOIDOLLISESTI RASKAAN SIIRTYMÄVAIHEEN AIKANA MAKSETTAVA HOITOPALKKIO)

Edellyttää omaishoitajalta jatkuvaa läsnäoloa ja erittäin runsasta hoitoa ja huolenpitoa. Hoidettava tarvitsee erityisen vaativia hoitotoimenpiteitä ja on pääasiassa kotona hoidettava (korvaa sairaalassa oloa). Palkkioluokkaa voidaan käyttää myös hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana, kun hoitaja on lyhytaikaisesti estynyt tekemästä työtä tai päätoimista opiskelua ja jää hoitamaan läheistään tai omaistaan saattohoidon tai muun hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen ajan, eikä saa muita korvausta ansiotulon menetyksestä.

5.1.4 4. HOITOPALKKIOLUOKKA (1529,23 € /kk)

Tämä hoitopalkkioluokka on **erityismaksuluokka**, jota voidaan käyttää erityisen harkinnan mukaan tapauksissa, jolloin hoitaja jää omasta ansiotyöstään kotiin hoitamaan sairaalahoidon tarpeessa olevaa lastaan ja näin vapauttaa sairaalapaikan. Kyseessä voi olla myös saattohoito tai muu hoidollisesti raskas siirtymävaihe. Edellytyksenä on, ettei hoitaja saa muuta korvausta ansiotulon menetyksestä ja hoitaja on työssäkäyvä. Hoidettavan avuntarve kuuluu hoitopalkkioluokkaan 3. Päätös tehdään määräaikaiseksi ja määräajan päätyttyessä tehdään uusi palvelutarvearvio.

5.2 YLI 18-VUOTIAAT OMAISHOIDETTAVAT

5.2.1 1. HOITOPALKKIOLUOKKA (408,09 € /kk LAKISÄÄTEINEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ)

Peseytyminen:

Hoidettavaa on motivoitava tai houkuteltava pesulle, eikä peseytyminen onnistu ilman fyysistä avustamista tai ohjausta. Pesutilanteessa tarvitaan omaishoitajan läsnäoloa.

Ruokailu:

Hoidettava tarvitsee fyysistä avustamista tai ohjausta ruokailussa.

Liikkuminen:

Hoidettava liikkuu avustettuna tai tarvitsee omaishoitajalta ohjausta liikkumiseen.

Lääkitys:

Omaishoitaja huolehtii lääkehuollon toteutumisen täysin tai hoidettava vaatii muistutusta tai ohjausta (ei osaa/pysty itse huolehtimaan oikea-aikaisesta lääkkeidenotosta).

Pukeutuminen:

Hoidettava tarvitsee fyysistä avustamista tai ohjausta säänmukaisessa/asianmukaisessa pukeutumisessa.

WC-toiminnot:

Hoidettava tarvitsee fyysistä avustamista tai ohjausta.

Muut hoidolliset toimenpiteet:

Hoidettava tarvitsee vähintään kerran päivässä erilaisia terveyden- ja sairaanhoidollisia toimenpiteitä, eikä hän suoriudu niistä itsenäisesti.

Hoidettavalla ei voi olla käytössä runsaasti muita palveluja. Yli 65-vuotiaille tehtävä Rava on tasolla 2,5 – 3,0 (avuntarve valvottu) ja/tai MMSE on 12 – 17 (keskivaikea dementia). Muistisairautta arvioitaessa ikä ei ole rajoittava tekijä.

Hoidon sitovuus

Hoidettava tarvitsee ja saa useamman kerran päivässä omaishoitajalta fyysistä ja ohjauksellista hoitoa ja huolenpitoa vähintään kolmessa henkilökohtaisessa toiminrossa, hoidettavan öinen avun tarve on satunnaista tai sitä ei ole. Hoidettava voi olla yksin päiväsaikaan 3 - 5 tuntia.

TAI

Hoidettava ei pysty olemaan/asumaan yksin psyykkisistä syistä. Lähes jatkuva perusteltu valvonnan tarve syntyy siksi, että hoidettava on esimerkiksi eri syistä vaaraksi itselleen tai muille. Esimerkkinä vakavasti itsetuhoiset psyykkisesti sairaat. Henkilökohtaisista toiminnoista hoidettavat selviytyvät usein lähes itsenäisesti.

Omaishoitaja voi käydä kokopäivätyössä, jos hoidettavan turvallinen ja asianmukainen hoito on järjestetty työpäivän ajaksi.

5.2.2 2.HOITOPALKKIOLUOKKA (600,09 € /kk)**Peseytyminen:**

Hoidettava tarvitsee fyysistä avustamista peseytymisessä. Hoidettava voi kyetä tekemään jotain itsekin, mutta vahvasti tuettuna.

Ruokailu:

Hoidettava tarvitsee syöttämistä tai vahvaa avustamista ruokailussa. Hän ei selviydy itsenäisesti ruokailusta.

Liikkuminen:

Hoidettava tarvitsee huomattavasti ohjausta (ei löydä paikkoja kotona) tai fyysistä apua liikkumisessa (esimerkiksi ei pääse ylös vuoteesta tai tuolilta ilman apua).

Lääkitys:

Omaishoitaja vastaa säännöllisen lääkehuollon turvallisesta ja oikea-aikaisesta toteutumisesta sekä lisälääkityksen antamisesta.

Pukeutuminen:

Fyysinen avustaminen ala- tai ylävartalon pukemisessa, vaatii omaishoitajan kokoaikaisen läsnäolon.

WC-toiminnot:

Fyysinen avustaminen WC-toiminnoissa tai inkontinenssisuojan vaihdossa.

Muut hoidolliset toimenpiteet:

Hoidettava tarvitsee erilaisia hoidollisia toimenpiteitä useamman kerran päivässä, eikä hän suoriudu niistä itsenäisesti.

Hoidettavalla ei voi olla käytössä runsaasti muita palveluja. Yli 65-vuotiaille tehtävä Rava on tasolla 3,0-3,49 (avuntarve tehostettu) ja/tai MMSE on 12 – 17 (keskivaikea dementia). Muistisairautta arvioitaessa ikä ei ole rajoittava tekijä.

Hoidon sitovuus

Hoidettava tarvitsee ja saa fyysistä hoitoa ja huolenpitoa omaishoitajalta neljässä - viidessä päivittäisessä henkilökohtaisessa toiminnossa ja hoidettavalla on yöllistä avuntarvetta, tämä edellyttää, että omaishoitaja herää ja nousee auttamaan hoidettavaa. Hoidettava voi olla yhtäjaksoisesti yksin korkeintaan 2 - 3 tuntia.

TAI

Hoidettavan hoitaminen on haasteellista ja hoidettava tarvitsee ja tarvitsee perustellusta syystä jatkuvaa valvontaa ja tilanteita pitää osata ennakoida. Haasteellisuus ja valvonnan tarve voi aiheutua mm. aggressiivisesta käytöksestä, aistitoimintojen huomattavasta heikkenemisestä ja/tai psyykkisen/kognitiivisen toimintakyvyn alenemisestä.

TAI

Päiväaikainen hoito on muuten kolmannen hoitoisuusryhmän mukaista, mutta yöllinen avun tarve on satunnaista. Hoidon sitovuus edellyttää omaishoitajan ja hoidettavan asuvan samassa taloudessa. Omaishoitaja voi käydä kokopäivätyössä, jos hoidettavan turvallinen ja asianmukainen hoito on järjestetty työpäivän ajaksi (voi laskea hoitopalkkion tasoa alempaan luokkaan).

5.2.3 5.2.3 3. HOITOPALKKIOLUOKKA (816,21 €/KK, HOIDOLLISESTI RASKAAN SIIRTYMÄVAIHEEN AIKANA MAKSETTAVA HOITOPALKKIO)

Peseytyminen:

Hoidettava tarvitsee runsaasti apua peseytymisessä: omaishoitajan on siirrettävä hänet pyörätuolilla tai nostolaitteella pesulle, pestävä sänkyyn tai talutettava pesupaikalle ja pestävä täysin.

Ruokailu:

Omaishoitajan on huolehdittava ruokailusta joko syöttämällä tai avustamalla vieressä ruokailun ajan.

Liikkuminen:

Hoidettava on täysin autettava liikkumisessa. Hänet on siirrettävä esim. pyörätuoliin tai talutettava, tai hän on täysin vuoteeseen hoidettava.

Lääkitys:

Omaishoitaja vastaa säännöllisen lääkehuollon turvallisesta ja oikea-aikaisesta toteutumisesta sekä lisälääkityksen antamisesta.

Pukeminen:

Hoidettava on täysin puettava.

WC-toiminnot:

Hoidettava on WC-toimintojen suhteen täysin autettava.

Muut hoidolliset toimenpiteet:

Hoidettava tarvitsee vuorokauden ympäri erilaisia terveyden- ja sairaanhoidollisia toimenpiteitä, eikä hän suoriudu niistä itsenäisesti.

Hoidettavalla ei voi olla käytössä runsaasti muita palveluja. Yli 65-vuotiaille tehtävä Rava on vähintään 3,5 (avuntarve täysin autettava) ja/tai MMSE on 0-11 (vaikea dementia). Muistisairautta arvioitaessa ikä ei ole rajoittava tekijä.

Hoidon sitovuus:

Hoidettava tarvitsee ja saa omaishoitajalta runsaasti ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa ainakin kuudessa yllämainitussa päivittäisessä henkilökohtaisessa toiminnossa. Sen lisäksi hoidettava tarvitsee joka yö omaishoitajan fyysistä apua.

Hoidettavan hoitotilanne edellyttää omaishoitajan ympärivuorokautista työpanosta, koska hoidettava tarvitsee perustellusta syystä jatkuvaa valvontaa ja omaishoitajan varuillaan oloa. Hoidettava voi olla yksin korkeintaan lyhyen ajan (esim. lähikaupassa käynti).

Tätä hoitopalkkioluokkaa voidaan käyttää myös silloin, kun omaishoitaja on lyhytaikaisesti (alle puoli vuotta) estynyt tekemästä työtään tai päätoimista opiskeluaan, koska jää hoitamaan läheistään tai omaistaan saattohoidon tai muun hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen ajaksi, eikä saa muuta korvausta ansiotulon menetyksestä.

5.2.4 4. HOITOPALKKIOLUOKKA (1529,23 € /kk)

Tämä hoitopalkkioluokka on **erityismaksuluokka**, jota voidaan käyttää erityisen harkinnan mukaan tapauksissa, jolloin hoitaja jää omasta ansiotyöstään kotiin hoitamaan tehostetun palveluasumisen tarpeessa olevaa omaistaan tai läheistään ja näin vapauttaa tehostetun palveluasumisen tai sairaalan hoitopaikan. Kyseessä voi olla myös saattohoito tai muu hoidollisesti raskas siirtymävaihe. Edellytyksenä on, että hoitaja ei saa muuta korvausta ansiotulon menetyksestä ja hoitaja on työssäkäyvä. Hoidettavan avuntarve kuuluu hoitopalkkioluokkaan 3. Päätökset tehdään pääosin määräaikaaisesti.

6 ENNALTAEHKÄISEVÄ TUKILUOKKA (Siun soten oma tukiluokka, ei oikeutta lakisääteiseen vapaaseen (204,03 €/kk)

Ennaltaehkäisevä tuki voidaan myöntää, jos arvioidaan, että omaisen tai läheisen (esim. naapurin) antama hoiva korvaa kotihoidon palveluja ja **asiakas lähtökohtaisesti asuu haja-asutusalueella kaukana palveluista**. Asiakkaan kohdalla kotihoidon myöntämisperusteiden tulee täytyä. Toimintakykyä mittavan Rava-arvon on oltava vähintään 1,7 (tuettu avuntarve). Päätös koskee hoidettavan sen hetkistä asuinpaikkaa ja tehdään määräaikaaisesti vuodeksi kerrallaan.

Autettava tarvitsee apua heikentyneen terveydentilansa takia henkilökohtaisissa toiminnoissa (esim. peseytyminen ja lääkehuolto), asiainnissa kodin ulkopuolella (esim. ruokaostokset, apteekki) sekä kotiaskareissa (esim. halkojen kantaminen, uunin lämmitys). Hoivan tarpeen tulee olla säännöllistä ja vähintään kahdesti viikossa toistuvaa. Omaisen tai läheisen antama hoiva pidentää autettavan mahdollisuutta asua itsenäisesti omassa kodissaan. Tukea ei myönnetä pelkästään siivouksen ja/tai kotitöiden tekemisestä.

Mikäli autettava joutuu hoitoon kodin ulkopuolelle, esim. sairaalassa olon tai auttajan loman ajaksi, ennaltaehkäisevän tuen maksaminen keskeytyy siltä ajalta. Ennaltaehkäisevää tukea ei myönnetä samassa taloudessa asuvalle puolisolle.

7 HOITOPALKKION MAKSAMINEN

Hoitopalkkio on hoitajalle veronalaista tuloa, ja se maksetaan jälkikäteen hoitajan ilmoittamalle pankkitilille kuukauden 15. päivänä. Omaishoidon tuen saajan tulee itse tarkistaa tuen mahdolliset vaikutukset muihin saamiinsa etuuksiin.

Hoitajalla on velvollisuus ilmoittaa hoidon keskeytyksistä heti suunnitelmassa määritetylle omaishoidon vastuutyöntekijälle tai Siun soten ilmoittamalle taholle. Myös olosuhteissa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava, esimerkiksi omaishoitajan terveydentilan heikentymisestä.

Keskeytys vaikuttaa hoitopalkkion suuruuteen. Lakisääteisten vapaiden pitäminen ei keskeytä hoitopalkkion maksamista. Hoito- ja palvelusuunnitelman mukainen tilapäinen hoito (ei lakisääteisen vapaan ajan hoito) ja/tai runsaat kotihoitoon tai muut vastaavat palvelut voivat vähentää hoidon sitovuutta ja vaativuutta, jolloin palkkiota voidaan alentaa pudottamalla seuraavaan alempaan hoitopalkkioluokkaan tai palkkiota ei myönnetä. Esimerkiksi jos hoidettava on tilapäisessä hoidossa kuukausittain kaksi viikkoa, pääsääntöisesti hoitopalkkion määrää alennetaan. Hoidettavan lähtiessä hoitopaikkaan lähtö- ja paluupäivä ovat omaishoitajan työpäiviä.

Jos omaishoito keskeytyy tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua. Jos hoidettava siirtyy ympärivuorokautiseen hoitoon, päättyy omaishoidon tuen maksaminen heti. Omaishoidettavan kuollessa maksetaan omaishoidon tuki kyseisen kuukauden loppuun saakka. Aiheettomasti maksettu omaishoidon tuki peritään takaisin. Mikäli hoidettavan kotikunta muuttuu Siun soten ulkopuolelle, omaishoidon tuen maksaminen päättyy muuttopäivään. Hoitajalle tai hoidettavalle myönnetty laitoskuntoutusjakso tai sopeutumiskurssi ei aiheuta keskeytystä omaishoidon tuen maksamiseen.

Mikäli hoito keskeytyy hoitajan sairauden vuoksi ja hoidettava tarvitsee hoitopaikan keskeytyksen ajaksi, hoitajalla on oikeus hoitopalkkioon sairastumispäivältä. Sairauden jatkuessa hoitopalkkion maksuun tulee keskeytys siihen saakka, kunnes omaishoitaja jatkaa hoitamista. Mikäli hoito järjestyy omien verkostojen turvin, omaishoidon tuen maksaminen ei keskeydy. Edellä mainittu koskee myös 5. palkkioluokan saajia.

Omaishoitajat kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin. Eläkettä karttuu aina vakuuttamisvelvollisuuden ylärajaan asti, yläraja määräytyy omaishoitajan syntymävuoden ja kuukauden mukaa. Omaishoidon eläkettä haetaan samalla kuin muutakin eläkettä ja sen myöntää eläkelaitos, joka maksaa muunkin eläkkeen. Mikäli eläkkeen maksajia on useita, omaishoidon eläkkeen maksaa KEVA.

Omaishoitaja on vakuutettu omaishoitotyössä tapahtuvan tapaturman varalta tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 § 1 mom. perusteella. Tapaturman jälkeen on tarvittaessa käytävä lääkärin vastaanotolla viivytyksettä ja tapaturmasta on ilmoitettava mahdollisimman pian omaishoidon vastuutyöntekijälle.

8 ASIAKKAALLE LAADITTAVA SUUNNITELMA

Omaishoitoperheen kanssa laaditaan yhteistyössä suunnitelma, johon omaishoitolain 7 §:n mukaan on kirjattava vähintään:

- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
- muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrä ja sisältö
- omaishoitajan hoitotehtävää tukevien sosiaalihuollon palvelujen määrä ja sisältö
- miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan lakisääteisen vapaan aikana
- miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana.
- Ilmoitusvelvollisuus sekä hoito- ja palvelusuunnitelman tarkistaminen

Omaishoitajan tulee ottaa yhteyttä omaishoidon vastuutyöntekijään, mikäli omaishoitoperheen tilanteessa tapahtuu muutoksia, esimerkiksi hoidon- tai palveluntarve tai hoitajan terveys muuttuu. Tällöin tilanne arvioidaan uudelleen ja tehtyä suunnitelma tarkistetaan olemassa olevan tilanteen mukaiseksi, voimassa olevia myöntämisen perusteita noudattaen. Myös tehtyä päätöstä voidaan

tarvittaessa tarkistaa ja muuttaa. Tavoitteena on, että omaishoitoperheelle tehty suunnitelma tarkistetaan kahden vuoden välein.

9 OMAISHOITAJAN LAKISÄÄTEISEN VAPAAN JÄRJESTÄMINEN

On toivottavaa, että omaishoitaja heti omaishoitosopimuksen saatuaan alkaa huolehtia lakisääteisten vapaidensa pitämisestä. Vapaiden pitäminen ylläpitää ja edistää omaishoitajan jaksamista ja hyvinvointia, sekä sen että hoidettava pystyy asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään. Sidonnaisuus hoitotyöhön on ratkaiseva tekijä arvioitaessa omaishoitajan oikeutta vapaaseen. Hoidon katsotaan olevan sitovaa, vaikka hoidettava viettäisi osan vuorokaudesta kodin ulkopuolella järjestettävissä sosiaali- ja terveystalveissa, kuntoutuksessa tai koulussa.

Omaishoidon tuesta annetun lain 4§: mukaan omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Oikeus kahden vuorokauden vapaaseen syntyy, kun omaishoidettava on ollut hoidettavana enemmän kuin viikon, mutta vähemmän kuin 15 päivää kuukaudessa. Oikeutta lakisääteiseen vapaaseen ei synny, mikäli omaishoidettava on hoidettavana alle viikon kuukaudessa. Omaishoitajalla on oikeus kolmen vuorokauden vapaaseen, kun omaishoidettava on ollut hoidettavana vähintään 15 päivää kuukaudessa.

Siun soten alueella omaishoitajan lakisääteinen vapaa voidaan järjestää seuraavilla tavoilla: vuorohoito, sijaishoito tai palveluseteli. Hoitajan vapaan aikainen hoito pyritään ensisijaisesti järjestämään hoidettavan ja hoitajan toivomalla tavalla, mutta Siun sotella ei ole ehdotonta velvollisuutta järjestää hoitoa heidän haluamallaan tavalla. Vain yksi lakisääteisen vapaan järjestämistapa voi olla kerrallaan käytössä.

Omaishoidon vastuutyöntekijä ja omaishoitoperhe sopivat yhdessä lakisääteisen vapaan järjestämistavan ja se kirjataan tehtävään suunnitelmaan. Tavoitteena on, että vapaa järjestetään säännöllisesti ja suunnitelmallisesti, omaishoitajan jaksamisen tueksi on suositeltavaa, että lakisääteiset vapaat pidetään kuukausittain. Sallittua on vapaan kerryttäminen ja niiden käyttäminen saman kalenterivuoden aikana. Joulukuulta kertyneet vapaat on mahdollista käyttää seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Vapaapäiviä ei voi käyttää ennakoon, mutta kuitenkin sen kalenterikuukauden aikana, kun on hoitanut vapaaseen oikeuttavat 15 päivää.

Kehitysvammaisten kohdalla omaishoidon lakisääteisen vapaan aikainen ympärivuorokautinen hoito järjestetään pääsääntöisesti erityishuollon palvelujen kautta tilapäishoitona ja/tai perhehoitona. Vapaat voidaan myös järjestää omaishoidon palvelusetelillä tai maksusitoumuksella. Lasten kohdalla vapaat voidaan järjestää myös lastensuojelun varhaisen tuen kautta tai vammaisten kohdalla vammaispalvelujen kautta.

9.1 LYHYTAIKAINEN VUOROHITO

Lyhytaikainen vuorohoito järjestetään pääsääntöisesti Siun soten omissa yksiköissä. Lisäksi vuorohoito voidaan järjestää perhehoidossa tai erityisen harkinnan kautta yksityisessä hoitokodissa.

9.2 PALVELUSETELI

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoito voidaan järjestää omaishoidon palvelusetelillä. Palveluseteliä myönnetään vuosittaisten määrärahojen puitteissa, omaishoitajalla ei ole ehdotonta oikeutta vaatia vapaapäivien järjestämistä palvelusetelillä. Palvelusetelillä omaishoitaja voi ostaa palveluja Siun soten hyväksymiltä yksityisiltä palveluntuottajilta tai järjestöiltä: esimerkiksi lyhytaikaishoitoa yksityisestä hoitopaikasta, hoiva-apua kotiin, kotityöpalvelua, hoitajalle jalkahoitoa- tai fysioterapiapalvelua. Tai palveluseteli voidaan myöntää yksityisen palveluntuottajan hoivakotiin lyhytaikaiseen vuorohoitoon. Omaishoidon palvelusetelin tarkempi käyttötarkoitus sovitaan yksilöllisesti hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Palveluseteleitä voidaan myöntää kolme (3) kappaletta jokaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana oikeus vapaaseen syntyy. Yksi palveluseteli vastaa yhtä lakisääteistä vapaata.

- Palvelusetelin yhteisarvo on 300 euroa/kuukausi, kun käytetään kotiin annettavien palvelujen palveluseteliä ostamalla hoidettavalle hoiva-apua tai kotiin kotihoitoapua tai hoitajalle jalkahoitoa tai fysioterapiapalvelua. Omaishoitajan on hyvä huomioida, ettei tällä setelillä saa tosiasiallisesti lakisääteistä vuorokauden vapaata, vaan että tämä on omaishoitajan oma valinta.
- Lyhytaikaisen asumisen palvelusetelin arvo määräytyy palveluntuottajan määrittämän hoitovuorokauden hinnan mukaan, ja niin että asiakkaan maksettavaksi jäävä omavastuuosuus on 11,40 euroa vuorokaudelta. Omavastuun perii palveluntuottaja.

Omaishoitaja voi käyttää palvelusetelin joko kuukausittain tai hän voi säästää niitä ja pitää kerralla pidemmän vapaan. Suositeltavaa on käyttää palvelusetelit säännöllisesti.

Setelit on pääsääntöisesti käytettävä sen kalenterivuoden loppuun mennessä, jolloin setelit on saatu. Poikkeuksena on, että joulukuulle myönnetyt palvelusetelit voi käyttää seuraavan vuoden tammikuun aikana, koska ansaitut vapaapäivät käytetään takautuvasti

Palvelusetelistä on olemassa sekä yleinen sääntökirja, että omaishoidon lakisääteisen vapaan palvelusetelin sääntökirja, joka on saatavissa Siun soten internettisivuilta.

9.3 SIJAISHOITO

Siun sote voi järjestää omaishoitajan vapaan aikaisen hoidon tekemällä tehtävään soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen. Sijaishoitajalta edellytetään samat vaatimukset kuin omaishoitajalta. Sopimuksessa henkilö sitoutuu huolehtimaan omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta. Sopimus voidaan tehdä toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi. Sijaishoitajan ei tarvitse olla hoidettavan omainen tai muu läheinen henkilö. Pääsääntöisesti sijaishoitajana ei voi toimia hoidettavan kanssa samassa taloudessa asuva henkilö.

Sijaishoitaja ei ole työsopimuslain tarkoittamassa työsuhteessa Siun soteen, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Hoitajan työoikeudellinen asema sekä eläke- ja tapaturmavakuutusturva on vastaava kuin omaishoitajan, omaishoito lain 10§:n mukaisesti.

Sijaishoito järjestetään hoidettavan kotona ja hoidon on oltava hoidettavan edun mukaista. Sijaishoidon on turvattava hoidettavan hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Sijaishoito edellyttää sekä omaishoitajan että hoidettavan suostumusta.

Siun sote maksaa sijaishoitosopimuksen tehneelle hoitajalle hoitopalkkion, jossa on kaksi luokkaa

1., 2. ja 3. hoitopalkkioluokka, palkkio:	- 78,06 € vrk, - 39,03 € ½vrk tai vähintään 12h - 19,51 € vähintään 8 h
Erityismaksuluokan hoitopalkkioluokka, palkkio:	- 120€ vrk - 60€ ½vrk tai vähintään 12h - 30€ vähintään 8 h

Toteutuneet sijaishoitopäivät ilmoitetaan erillisellä lomakkeella joko oman alueen vastuutyöntekijälle tai Siun soten ilmoittamalle taholle viimeistään seuraavan kuukauden ensimmäisellä viikolla tai heti sijaishoitajakson jälkeen. Hoitopalkkio maksetaan takautuvasti sijaishoitajan lähettämän laskun perusteella. Sijaishoidon palkkio on veronalaista tuloa.

10 LAKISÄÄTEISEN VAPAAN AJALTA PERITTÄVÄT MAKSUT

Kunnallisista palveluista peritään maksut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992 6b §) ja asetuksen (912/1992) sekä Siun soten kuntayhtymän yhtymähallituksen vahvistamien taksojen mukaisesti.

Lakisääteisen vapaan aikainen hoito

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana hoidettavalle annettavista palveluista peritään hoidettavalta tuloista riippumaton asiakasmaksu (lyhytaikainen vuoro hoito Siun sotien omissa paikoissa tai perhehoidossa). Vuonna 2020 maksu on 11,40 euroa/vuorokausi. Maksu ei kerrytä maksukattoa.

Lyhytaikaishoitoon käytetystä palvelusetelistä asiakasmaksu on 11,40 euroa vuorokaudessa, asiakasmaksun perii yksityinen palveluntuottaja.

Palvelusetelin arvo on 300 euroa/kuukausi, kun käytetään **kotiin annettavien palvelujen palveluseteliä** ostamalla hoidettavalle hoiva-apua tai kotiin kotihoitoapua tai hoitajalle jalkahoitoa tai fysioterapiapalvelua. **Kotiin annettavien palvelujen palveluseteliä** järjestetystä vapaapäivästä omaishoitaja maksaa omavastuuna palvelusetelin arvon ylittävän osuuden. Omavastuuosuuden perii se palveluntuottaja, jonka antaman palvelun aikana palvelusetelin arvo ylittyy.

Omaishoitajan jaksamiseksi myönnetyt lisävapaat (hoidettavalle myönnettävät ylimääräiset hoitopäivät)

Omaishoitajan jaksamisen tueksi voidaan hoidettavalle myöntää ylimääräisiä hoitopäiviä. Tästä on sovittava vastuutyöntekijän kanssa, joka tekee ylimääräisistä hoitopäivistä oman päätöksen. Tämä kirjataan yhdessä tehtyyn suunnitelmaan.

Lisävapaapäivät vuorohoidossa, jolloin asiakasmaksu 32,40 euroa/vuorokausi. Lisäpäivät eivät kartuta maksukattoa.

Sijaishoidon lisäpäivistä hoidettavalta perittävä asiakasmaksu on 16.40 euroa/ vuorokausi. Lisäpäivistä maksettava asiakasmaksu ei kerrytä maksukattoa.

Lyhytaikaishoitoon käytettyä palveluseteliä voidaan tarvittaessa antaa enemmän. Tällöin palvelusetelin omavastuu määräytyy asumisen palvelusetelin omavastuun mukaisesti ja palveluntuottajan perimän vuorokausihinnan mukaan. (Tarkempi ohje löytyy Siun sotien palvelusetelien arvojen vahvistaminen, yhtymähallitus 29.11.2019.)

Mikäli perheellä on taloudellisia vaikeuksia selviytyä Siun sotien asiakasmaksuista tavanomaista suurempien sairaus- ym. kulujen vuoksi, maksuihin voi hakea alennusta tai maksuvapautusta vapaamuotoisella hakemuksella (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 § 11). Lisätietoa ja opastusta saa omalta vastuutyöntekijältä.

11 HOITAJAN TERVEYDENHOITON LIITTYVIEN KÄYNTIEN JA MUUN POISSAOLON AIKAINEN HOITO

Hoitajan terveydenhoitoon liittyvät ja muut hoitajan poissaolot voivat olla ennalta suunniteltuja tai äkillisiä. Mikäli poissaolon aikainen hoito ei järjesty asiakkaan omien verkostojen avulla, muita vaihtoehtoja voivat olla esimerkiksi päivä- ja lyhytaikaishoito asumispalvelussa tai perhehoidossa tai mahdollinen kotihoidon tilapäiskäynti kotihoidon tilanteen mukaan.

Tilanteissa, joissa hoitaja äkillisesti on kykenemätön huolehtimaan hoidettavasta, eikä hoiva järjesty omien verkostojen avulla, Siun sote järjestää hoidon kulloinkin parhaaksi katsomallaan tavalla huomioiden hoidettavan kokonaistilanteen.

Suunnitelma omaishoitajan terveydenhoitoon tai muun poissaolon aikaiseen hoitoon liittyvästä hoitojärjestelystä tehdään ennakkoon ja kirjataan omaishoitoperheen suunnitelmaan.

Hoitajan terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolona aikaisesta, omaishoitoa korvaavasta hoidosta perittävä maksu määräytyy Siun sote kuntayhtymän yhtymähallituksen hyväksymien asiakasmaksuperusteiden mukaan.

12 OMAISHOITOA TUKEVAT PALVELUT

Omaishoitoa tukevia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito, kotihoidon tukipalvelut, vuoroahoito, asunnon muutostyöt, hoitotarvikkeet, kuljetuspalvelut, apuvälineet, moniammatillinen kotikuntoutus tai henkilökohtainen apu. Omaishoitoperheen tarvitsemat ja/tai heille myönnetyt palvelut kirjataan tehtyyn suunnitelmaan. Suunnitelmaan kirjatut palvelut eivät ole lupaus palveluiden järjestämisestä vaan suunnitelma tarvittavista palveluista.

Omaishoitajaa tukevia palveluja ovat Siun soten järjestämänä omaishoitajan mahdollisuus maksuttomaan kahden vuoden välein toteutuvan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen sekä aikuisten ja ikäihmisten omaishoitajille suunnattu valmennus. Omaishoitajaa tukevia palveluita ovat myös mahdolliset kuntoutuspalvelut sekä kolmannen sektorin tuottamat palvelu- ja tukimuodot kuten vertaistuki, lomat, virkistys, koulutus ja sopeutumisvalmennus.

Omaishoitoa tukevista ja hoidettavalle järjestettävistä palveluista peritään asiakasmaksut asiakasmaksulain (734/1992) ja asetuksen (912/1992) sekä Siun soten kuntayhtymän yhtymähallituksen vahvistamien taksojen mukaisesti. Sosiaalihuoltolain mukaisesta liikkumista

tukevasta kuljetuspalvelusta perittävä asiakasmaksu on kulloinkin voimassa olevan linja-autoliikenteen vakiovuoron suuruinen omavastuuosa.

13 OMAISHOITOSOPIMUKSEN PÄÄTTYMINEN

Omaishoitotosopimuksen irtisanomisessa noudatetaan omaishoidon tuesta annetun lain 9 §:n säännöksiä. Siun Sote voi irtisanoa omaishoitotosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua. Omaishoitaja voi irtisanoa omaishoitotosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kuukauden kuluttua.

Omaishoitotosopimus on mahdollista purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden. Määräajaksi tehty sopimus lakkaa ilman irtisanomista määräajan päätyttyä. Jos hoidettava siirtyy ympärivuorokautiseen hoitoon, päättyy omaishoitotosopimus ja tuen maksaminen heti.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutosten takia käy tarpeettomaksi (hoidettavan kuollessa maksetaan omaishoidon tukea kyseisen kuukauden loppuun saakka). Omaishoidontuki päättyy tällöin ilman erillistä irtisanomista.

Mikäli omaishoitopalkkiota haettaessa tai omaishoitotosopimuksen voimassa ollessa on annettu virheellisiä tietoja, voidaan omaishoidon tuki lakkauttaa ja maksetut palkkiot periä takaisin.

14 OMAISHOIDON KESKEISET KÄSITTEET

Asiakasmaksu

Asiakkaalta perittävät asiakasmaksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevan lainsäädännön (734/1992) mukaisesti. Siun soten yhtymähallitus on hyväksynyt Siun soten alueella toteutettavat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2020 lukien. Omaishoitajan vapaista asiakasmaksu on 11,40 euroa/vuorokausi.

Etäomaishoitaja

Etäomaishoitaja on vähemmän tunnettu omaishoitajuuden muoto, eikä sille löydy virallista määritelmää. Usein etäomaishoitaja on toisella paikkakunnalla asuva läheinen. Hoidettavasta huolehtiminen tapahtuu esimerkiksi puhelimitse tai etäteknologian avulla. Etäomaishoitajuus ei oikeuta omaishoidon tukeen. Etäomaishoitajilla on mahdollisuus osallistua omaishoitajille suunnattuun kolmannen sektorin toteuttamaan valmennukseen sekä järjestöjen muuhun toimintaan.

Hakija

Omaishoidon tukea hakeva henkilö. Hakemus omaishoidon tuesta tehdään hoidettavan nimellä.

Hoitopalkkio

Omaishoidon tukeen kuuluu hoitopalkkio, joka määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoitopalkkio maksetaan omaishoitajalle, kyseessä ei ole palkka vaan palkkio.

Hyvinvointi- ja terveystarkastus

Omaishoitajalla on oikeus lakisääteiseen (937/2005) ja maksuttomaan (asiakasmaksuista annettu laki 734/1992) hyvinvointi- ja terveystarkastukseen. Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksia tarjotaan noin kahden vuoden välein tai tarvittaessa.

Lyhytaikainen vuoroahoito

Yksi tapa järjestää omaishoitajan lakisääteisiä vapaapäiviä. Lyhytaikainen vuoroahoito järjestetään Siun soten omissa yksiköissä tai palvelusetelillä.

Omaishoidettava

Hoidettava henkilö, joka on saanut päätöksen omaishoidon tuesta.

Omaishoidon hoito- ja palvelusuunnitelma

Yhteistyössä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa tehtävä suunnitelma omaishoidon toteuttamisesta ja siihen liittyvästä palvelukokonaisuudesta.

Omaishoidon tuen hakemus

Hakemuksen voi tehdä joko paperisena tai sähköisesti osoitteessa www.miunpalvelut.fi. Paperihakemuksia voi pyytää Siun soten työntekijöiltä tai tulostaa itse Siun soten internet sivuilta. Hakemuksen liitteenä ovat tiedot hakemuksen palautusosoitteista.

Omaishoidon moniammatillinen tiimi

Eri alan asiantuntijoiden muodostama työryhmä, jossa hyödynnetään eri asiantuntijoiden osaamista asiakkaan edun mukaisesti. Omaishoidon tuen hakemukset käsitellään osittain moniammatillisessa tiimissä. Moniammatillinen tiimi mahdollistaa yhdenmukaisen päätöksenteon sekä asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun koko Siun soten alueella.

Omaishoidon vastuutyöntekijä

Vastuutyöntekijä nimetään omaishoitotilanteessa, jossa omainen tarvitsee apua ja tukea hoidettavan asioiden hoitamisessa. Pääsääntöisesti vastuutyöntekijä on sosiaalihuollon ammattihenkilö, omaishoidon palveluohjaaja.

Omaishoidon tuki

Kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta ja lakisääteisestä vapaasta sekä omaishoitoa tukevista palveluista ja omaishoitajalle annettavasta tuesta. Omaishoidon tuki on harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, eikä siihen ole subjektiivista oikeutta.

Omaishoitaja

Hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, joka on tehnyt toimeksiantosopimuksen Siun soten kanssa.

Omaishoito

Vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoitamista kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla.

Omaishoitotosopimus

Toimeksiantosopimus omaishoidon järjestämisestä Siun soten ja omaishoitajan kesken. Toimeksiantosopimus ei ole työsopimus.

Omaishoitajan lakisääteinen vapaa

Laissa omaishoidon tuesta määritelty omaishoitajan hoitotehtävää tukeva palvelu. Oikeus kolmen vuorokauden vapaaseen syntyy, kun omaishoidettava on ollut hoidettavana vähintään 15 päivää kuukaudessa. Muussa tapauksessa omaishoitajan vapaapäiväoikeus on kaksi vuorokautta. Jos hoidettava on ollut omaishoitajan hoidettavana alle viikon kuukaudessa, ei vapaapäiväoikeutta synny.

Palveluseteli

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoito voidaan järjestää omaishoidon palvelusetelillä. Palveluseteliä myönnetään vuosittain määrärahojen puitteissa, eikä asiakkaalla ole ehdotonta oikeutta vaatia vapaapäivien järjestämistä palvelusetelillä.

Perhehoito

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaista osa- tai ympärivuorokautista huolenpidon järjestämistä Siun soten hyväksymän perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

Sijaishoitaja

Henkilö, joka hoitaa hoidettavaa omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana. Siun sote tekee toimeksiantosopimuksen sijaishoitajan kanssa. Sijaishoito järjestetään hoidettavan kotona.

Toimintakykymittarit

Palvelutarpeen arvioinnissa käytettäviä suuntaa antavia työkaluja. Toimintakykymittareita ovat esimerkiksi RAVA-arvio, kehitysvammaisen henkilön toimintakyvyn arviointi- ja hoitoisuusluokitus sekä vammaisen ja pitkäaikaissairaiden alle 18- vuotiaiden hoitoisuusarviointi.

Valmennus

Omaishoitolakiin lisätyssä 3 a §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää omaishoitajan hoitotehtävää tukevia palveluja. Pykälän 1 momentissa säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää tarvittaessa omaishoitajalle valmennusta ja koulutusta. Valmennuksen tavoitteena on kehittää valmiuksia omaishoitajana toimimiseen sekä tukea omaishoitajuutta.

OMAISHOIDON TUEN PALVELUPOLKU SIUN SOTESSA

